

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

ELINVOIMAINEN JA KESTÄVÄ MONIPAIKKAINEN SUOMI

Monipaikkaisuus ja kaupungit - webinaari

27.10.2021 | Sari Rannanpää
johtava asiantuntija, MDI Public Oy

VNTEAS Elinvoimainen ja kestävä monipaikkainen Suomi

- Hankkeen tavoitteet
 - Muodostaa kokonaiskuva monipaikkaisuuden nykytilasta
 - Laatia ennakointimalli monipaikkaisuuden tulevaisuuden kehityksestä
 - Tunnistaa keskeiset keinot, joilla voidaan edistää kestävää monipaikkaisuutta.
- Loppuraportti valmistuu joulukuussa 2021

Miten monipaikkaisuus näkyy kaupungeissa?

- Tärkeimmät monipaikkaisuuden muodot kaupunkien kannalta
 - Pendelöinti
 - Etätyö
 - Vapaa-ajan monipaikkaisuus

Pendelöinti

- Suurimmat kuntien väliset työmatkavirrat ovat
 1. pääkaupunkiseudun kuntien välisiä (esim. Espoosta Helsinkiin n. 49 000 työssäkäyvää)
 2. kaupunkiseutujen sisäisiä (erityisesti kehyskunnista keskuskaupunkiin)
 3. suurten kaupunkien välisiä (Tampereelta, Lahdesta ja Turusta Helsinkiin)

Pendelöintiä edistävät tekijät

- Asuntojen hintataso ja saatavuus
- Liikenneyhteydet
- Korkapalkkaisten töiden keskittyminen kaupunkialueelle

Etätyö

- TEM:n työolobarometrin 2019 mukaan palkansaajista etätyötä teki
 - 23% säännöllisesti, vähintään kuukausittain
 - 15% vähintään viikoittain etätöitä
 - 3% vähintään päivittäin etätöitä tekeviä
- Tammi-heinäkuussa 2021 koko työajan ja ainakin puolet työajasta kotona tehneiden osuus 25% - 30% työllisistä. Noin puolet työllisistä ei tehnyt kotoa töitä lainkaan. (Tilastokeskus)
- Etätyö on yleisintä ylemmillä toimihenkilöillä, korkeasti koulutetuilla, suurissa kaupungeissa asuvilla, tietotyötä tekevillä

Vapaa-ajan monipaikkaisuus

- Mökinomistajien keski-ikä 63 vuotta (Tilastokeskus)
- Kesämökin omistajajoukosta lähes 60 prosenttia asui joko omakotitai paritalossa (Tilastokeskus)
- 64% mökinomistajista mökkeilee samassa maakunnassa, mutta uusimaalaisista vain 28% (Tilastokeskus)
- Väestön kausivaihtelut: kesällä kaupunkikuntien väestö vähenee
 - Heinä-tammikuu 2020 ero: Helsinki -24% (Telian mobiilidata)

Ennakointimallin tulokset kaupunkien näkökulmasta

- Työkäisen väestön keskittyminen suurille kaupunkiseuduille siirtää työn takia tehtävää liikkumista entistä vahvemmin kasvukolmion alueelle.
- Kaupungistuminen vaikuttaa myös vapaa-ajan monipaikkaisuuteen: vapaa-ajan asujien määrä kasvaa Etelä-Suomen maakunnissa sekä osissa Päijät-Hämettä ja Etelä-Savo.
- Etätyön tulevaisuus riippuu mm. väestörakenteen ja työpaikkarakenteen muutoksesta
 - Työvoiman ja työpaikkojen määrän toimialoittaiset ja alueelliset erot muuttuvat
 - Elinkeinorakenteen muutos: toisaalta työllisten osuus kasvaa etätyön kannalta otollisilla aloilla, toisaalta myös palvelualoilla
- Etätyön yleistyminen hieman lieventää väestöennusteen mukaista muuttoliikettä etenkin pääkaupunkiseudulle ohjaten sitä kehyskuntiin.

Monipaikkaisuuden vaikutukset kaupungeissa

- Kaupungistuminen jatkuu, mutta kasvua kehyskunnissa ja seutukaupungeissa
- Paikkariippumattoman työn, etätyön ja hybridityön lisääntyminen
 - Vähentää toimistotilojen tarvetta
 - Vähentää liikennettä ja palveluntarvetta kaupunkikeskustoissa
 - Vähentää työmatkaliikennettä ja pendelöintiä
 - Kasvattaa palveluntarvetta muualla kaupungissa ja kehyskunnissa
 - Lisää asuntojen tilantarvetta jos työnteko siirtyy koteihin
 - Mahdollistaa asumisen kauempana työpaikasta

Monipaikkaisuuden kestävyys kaupunkien näkökulmasta

- Ekologinen kestävyys
 - Ruuhkahuippujen tasaantuminen työmatkaliikenteen vähentyessä
 - Energiatehokkuus: tyhjillään olevat kiinteistöt (toimistot, asunnot kausittain)
 - Julkisen liikenteen palveluverkko ja vuoroväli vs. yksityisautoilu
 - Julkisen liikenteen lippujen sopivuus hybridityöhön / etätyöhön
 - Kestävien liikkumismuotojen edistäminen
- Sosiaalinen kestävyys
 - Etätyön tekeminen kotona / lähellä kotia: työhuoneita kotona & kaupunginosa-hubeja: miten rahoitetaan?
 - Kaupunkien vetovoimatekijät & hyvä elämä: arjen sujuvuus & osallisuus tärkeitä
 - Kaupunkien / kaupunginosien segregaatio?